

Riigikaitseks valmistumine ja ohtudele reageerimine muutub ühtsemaks

21.06.2019. Justiitsministeerium saatis kooskõlastusringile uue riigikaitseaduse eelnõu, mis toetab veelgi enam riigikaitse laia käsitlust ja aitab kaasa tõhusale heidutusele, võimaldades kiirelt ja paindlikult reageerida nüüdisaegsetele julgeolekuohtudele.

„Väga oluline on see, et meie riigi kaitsmine peab olema meie kõigi ühine eesmärk, mis tähendab, et riigi kaitsmiseks kaasatakse vajadusel kogu ühiskond ning mistahes vahendid ja varud. Tähtis on ka ülesannete jätkuvuse põhimõtte ehk iga asutus ja inimene täidab üldjuhul oma seniseid ülesandeid edasi ka kaitseolukorra ajal,“ ütles justiitsminister Raivo Aeg. „Riigil peab olema võimalus kasutada rohkem õigusriigi meetmeid ja juhtimiskorraldust, et tagada demokraatliku riigikorra püsimine ning rahuaegse riigikorralduse juurde tagasipöördumine.“

Eelnõuga võetakse kasutusele kaitseolukorra mõiste, et määratleda paremini olukordi, mille lahendamiseks võib olla riigikogul vaja välja kuulutada erakorraline või sõjaseisukord. Need on olukorrad, mis võivad ohustada riigi säilimist, mistõttu on riigivõimul vaja kasutada teatud põhiõigusi ja -vabadusi piiravaid meetmeid ning valitsuse tasandi juhtimiskorraldust.

Kehtestatakse riigikaitseülesanded eraõiguslikele juriidilistele isikutele, kes osutavad elutähtsaid teenuseid ning mõningatele avalik-õiguslikele isikutele (ERR, Eesti Pank, haigekassa, töötukassa ja advokatuur). Need on sellised ülesanded, mida riik näeb, et eraõiguslikud ja avalik-õiguslikud isikud peaksid täitma, et aidata kaasa kaitseolukorra lahendamisele ja ühiskonna toimimisele selles olukorras.

Samuti muudetakse selgemaks kohalike omavalitsuste riigikaitseülesandeid. Need on näiteks ulatuslikule evakuatsioonile kaasaaitamine, elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamine nagu kaugküttega ja veega varustamine, kanalisatsioon, kohalike teede sõidetavuse tagamine, ning sotsiaalhoolekandega seotud ülesanded nagu vältimatu sotsiaalabi ja hooldusteenuste osutamine.

Täpsustatakse inimeste põhiõiguste ja -vabaduste reguleerimist kaitseolukorra ajal, mil võib tekkida vajadus dokumentide kaasas kandmiseks või sideteenuste piiramiseks. Kui riigil tekib vajadus võtta isikule kuuluv asi sundkasutusse, see sundvõõrandada või lasub isikul töökohustus või riigikaitseülesanne, hüvitatakse see eelnõu järgselt õiglaselt.

Eelnõuga täpsustatakse valitsuse ja peaministri rolli kaitseolukorra lahendamisel ning suurendatakse kaitseolukorra lahendavate asutuste volitusi. Peaministri kesket rolli kaitseolukorra lahendamise juhtimisel ei muudeta.

Kõikide kriiside valmistumisega seotud koordineerivad tegevused koondatakse valitsuse juurde, st siseministeeriumi pädevus ja ülesanded kriisireguleerimise poliitika väljatöötamisel ja tegevuste elluviimisel koordineerimisel antakse üle riigikantseleile, et vähendada erinevateks kriisideks valmistumisel dubleerimist.

Lisaks on eraldi seaduseelnõuga plaanis muuta süüte- ja kohtumenetluse seadustikke ja kohtute seadust. Muudatuste peamiseks eesmärgiks on tagada kaitseolukorra lahendamiseks väljakuulutatud erakorralise seisukorra ja sõjaseisukorra ajal menetluste kiire ja tõhus läbiviimine, arvestades sealjuures, et isikute põhiõigusi ja -vabadusi ei või piirata pelgalt sellepärast, et riik on välja kuulutanud erikorra.

Riigikaitset ja julgeolekut reguleerib hulk seadusi, mis ajakohastatakse ja ühtlustatakse ja selle tulemusena kõrvaldatakse vastukäivad ja dubleerivad seaduse sätted. Eelnõude näol on tegemist üle kolme aasta kestnud riigikaitseõiguse revisjoni projekti lõpptulemusega.

Riigikaitseks valmistumine ja ohtudele reageerimine muutub ühtsemaks

Avaldatud veebilehel Eesti Kohtuekspertiisi Instituut (<https://www.ekei.ee>)

Allikas URL:

<https://www.ekei.ee/et/uudised/riigikaitseks-valmistumine-ja-ohtudele-reageerimine-muutub-uhsemaks>